

Tlačová správa

Luxemburg 13. júna 2022

Kontroly na hraniciach schengenského priestoru boli počas pandémie slabo preverované

Komisia dostatočne neskúmala problémy, ktoré pandémia COVID-19 predstavovala z hľadiska práva osôb na voľný pohyb, pretože na to má k dispozícii len obmedzené nástroje. Toto je celkový záver osobitnej správy, ktorú dnes uverejnil Európsky dvor audítorov (EDA). Dohľad nad kontrolami na vnútorných hraniciach, ktoré od marca 2020 zaviedli členské štáty, v plnej miere nezaručoval dodržanie schengenských pravidiel, ktoré umožňujú voľný pohyb v EÚ. Audítori okrem toho upozorňujú na nedostatočnú koordináciu cestovných obmedzení jednotlivých členských štátov a tiež na nejednotné usmernenia a odporúčania EÚ.

Každý občan EÚ má na území EÚ právo na slobodný pohyb. Tento cieľ bol dosiahnutý zrušením kontrol na vnútorných hraniciach v schengenskom priestore, ktorý tvorí 22 krajín EÚ a štyri krajiny mimo EÚ a predstavuje priestor na cestovanie po Európe bez hraníc. Toto právo však môže byť obmedzené z dôvodu verejného poriadku, bezpečnosti alebo zdravia. Od roku 2015 obnovili viaceré krajiny EÚ kontroly na vnútorných hraniciach v reakcii na migračnú krízu alebo bezpečnostné hrozby (najmä terorizmus). V nedávnejšej dobe, počas pandémie COVID-19, prijali mnohé členské štáty opatrenia na obmedzenie voľného pohybu v rámci EÚ v snahe zamedziť šírenie vírusu. Pri obnovení kontrol na vnútorných hraniciach schengenského priestoru sú členské štáty povinné informovať Európsku komisiu, ktorá zodpovedá za posúdenie toho, či sú navrhované obmedzenia v súlade s právnymi predpismi EÚ a či neporušujú právo na voľný pohyb osôb.

„Vzhľadom na to, že voľný pohyb osôb je jednou zo štyroch základných slobôd EÚ a od vzniku európskeho projektu je jeho jadrom, mala Komisia dôsledne skontrolovať, či boli všetky obmedzenia zavedené počas pandémie COVID-19 relevantné a odôvodnené,“ uviedol Baudilio Tomé Muguruza, člen EDA zodpovedný za tento audit. *„Dúfame, že náš audit prispeje do prebiehajúcej diskusie o revízii schengenského systému.“*

Audítori preskúmali všetkých 150 oznámení členských štátov o kontrolách na vnútorných hraniciach, ktoré boli predložené Európskej komisii v období od marca 2020 do júna 2021, z ktorých 135 sa týkalo výlučne ochorenia COVID-19. Z ich preskúmania jasne vyplýva, že v oznámeniach nebolo dostatočne preukázané, že kontroly na hraniciach boli skutočne krajným riešením alebo že boli primerané a časovo obmedzené. Komisia navyše neiniciovala

Účelom tejto tlačovej správy je prezentovať hlavné body osobitnej správy Európskeho dvora audítorov. Úplné znenie správy je uverejnené na webovom sídle eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

postupy v prípade nesplnenia povinnosti v súvislosti s dlhodobými hraničnými kontrolami, ktoré boli zavedené pred pandémiou.

Komisia okrem toho nedostala všetky správy, ktoré jej mali byť zaslané do štyroch týždňov od ukončenia kontrol na vnútorných hraniciach. Podobne ako v prípade kontrol zavedených pred pandémiou COVID-19 z dôvodu migračnej krízy a bezpečnostných hrozieb si Komisia nevyžiadala dodatočné informácie ani nevydala k tejto záležitosti žiadne stanovisko. Záver audítorov EÚ je preto jasný: Európska komisia riadne nepreskúmala, či obnovenie kontrol na vnútorných hraniciach bolo v súlade so schengenskými právnymi predpismi.

Dohľad nad cestovnými obmedzeniami v súvislosti s pandémiou COVID-19 Komisii sťažovali aj obmedzenia dané platným právnym rámcem. Hoci zodpovednosť za uplatňovanie týchto obmedzení nesú výlučne členské štáty, Európska komisia má mandát zaistiť koordinovaný prístup tak, aby sa minimalizoval vplyv na cezhraničné cestovanie v rámci EÚ. Na tento účel boli vo všeobecnosti včas vydané usmernenia. Audítori však zistili, že tieto usmernenia ku kontrolám na vnútorných hraniciach neboli dostatočne praktické ani ľahko realizovateľné.

Komisia tiež vytvorila iniciatívy na koordináciu opatrení zasahujúcich do slobody pohybu. Jednou z týchto iniciatív je platforma Re-open EU, spustená 1. júna 2020 na podporu bezpečného opätovného otvorenia cestovného ruchu a cestovania v Európe. No deväť členských štátov (Bulharsko, Dánsko, Nemecko, Estónsko, Francúzsko, Rumunsko, Slovinsko, Fínsko a Švédsko) ani rok na to neposkytlo aktualizované informácie. Podobne ani snaha Komisie o kompenzáciu chýbajúcej štruktúry krízového riadenia zriadením informačnej skupiny pre koronavírus nevedla k jednotnému prístupu. Audítori EÚ tvrdia, že cestovné obmedzenia zavedené počas pandémie COVID-19 zostali do veľkej miery nekoordinované a Komisia nedokázala zabrániť tomu, aby sa sformovala spleť rôznych opatrení, ktoré sa v jednotlivých členských štátoch značne líšili.

Základné informácie

V Zmluve o Európskej únii sa stanovuje, že EÚ musí svojim občanom ponúknuť „priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti bez vnútorných hraníc, v ktorom je zaručený voľný pohyb osôb“. Občania EÚ si slobodu pohybu cenia ako mimoriadne významný úspech integrácie EÚ. Sloboda cestovať, študovať a pracovať kdekoľvek v EÚ je úspechom Európskej únie, ktorý občania oceňujú najviac a v prieskumoch sa vo všetkých členských štátoch EÚ umiestňuje na prvom mieste, pred eurom a mierom.

Voľný pohyb osôb v rámci EÚ sa líši od zrušenia kontrol na vnútorných hraniciach v schengenskom priestore. Občania sa môžu voľne pohybovať v schengenskom priestore bez toho, aby podliehali kontrolám na vnútorných hraniciach. Občania EÚ sa môžu voľne pohybovať v celej EÚ, aj v tých členských štátoch EÚ, ktoré (zatiaľ) kontroly na vnútorných hraniciach nezrušili.

Osobitná správa 13/2022 *Voľný pohyb v EÚ počas pandémie COVID-19 – Obmedzený dohľad nad kontrolami na vnútorných hraniciach a nekoordinované opatrenia členských štátov* je dostupná na webovom sídle EDA (eca.europa.eu).

Neskôr v tomto roku EDA plánuje uverejniť aj osobitnú správu o iniciatívach EÚ na uľahčenie bezpečného cestovania počas pandémie COVID-19.

EDA prezentuje svoje osobitné správy Európskemu parlamentu a Rade EÚ, ako aj iným zainteresovaným stranám, napríklad národným parlamentom, subjektom z oblasti priemyslu a zástupcom občianskej spoločnosti. Veľká väčšina odporúčaní, ktoré EDA vo svojich správach predkladá, sa zavádza do praxe.

Kontakt pre tlač

Tlačové oddelenie EDA: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – Mobil: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – Mobil: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – Mobil: (+352) 691 553 547